

Міністерство освіти і науки України
Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра англійської філології і філософії мови

Курсова робота

на тему: "СУГЕСТИВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ (НА
МАТЕРІАЛІ УКРАЇНСЬКОЇ ТА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВ)"

Студентки групи ПА 10-20
факультету германської філології
і перекладу
денної форми навчання
спеціальності 035 Філологія
Гончарової Наталії Ігорівни

Науковий керівник:
кандидат філологічних наук,
доцент, професор кафедри
Терехова Діана Іванівна

Національна шкала __ зараховано __
Кількість балів _____ 82 _____
Оцінка ЄКТС _____ В _____

Київ – 2023

Ministry of Education and Science of Ukraine

Kyiv National Linguistic University

Department of English Philology and Philosophy of Language

Term Paper

"THE SUGGESTIVE POTENTIAL OF POLITICAL DISKOURSE
(ON THE MATERIAL OF THE UKRAINIAN AND ENGLISH
LANGUAGES)"

NATALIIA HONCHAROVA

Group PA 10-20

Germanic Philology and Translation Faculty

Research Adviser

Assoc. Prof.

PhD (Linguistics)

DIANA TEREKHOVA

Kyiv – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ СУГЕСТІЇ У ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ.....	7
1.1. Поняття та напрями реалізації сугестії.....	7
1.2. Сугестивні методи маніпуляції у політичному дискурсі.....	9
Висновки до Розділу 1.....	12
РОЗДІЛ II. АНАЛІЗ ЗАСТОСУВАННЯ СУГЕСТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ).....	13
2.1. Аналіз засобів реалізації сугестії.....	13
2.3. Аналіз потенціалу сугестивних маніпулятивних технологій (на матеріалі політичних промов).....	15
Висновки до Розділу 2.....	20
ВИСНОВКИ.....	21
RÉSUMÉ.....	23
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	24
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ.....	26

ВСТУП

Сугестія, або вплив на думки та поведінку людей, має велике значення в політиці і може мати значний вплив на суспільство. Особливо в епоху масових комунікацій і соціальних мереж, політичні лідери, партії та інші учасники політичного процесу активно використовують сугестивні методи для формування думок і переконань громадськості.

Політичний дискурс – це процес обміну ідеями, аргументації та обговорення політичних питань. У політичному дискурсі є значний сугестивний потенціал, оскільки він може впливати на думки, погляди та переконання людей.

Під час політичного дискурсу політичні лідери, активісти, журналісти та громадськість намагаються переконати інших людей у своїй точці зору. Вони використовують аргументи, статистику, емоції та риторику, щоб переконати аудиторію в правильності своїх позицій. Такий обмін інформацією та аргументами може викликати реакцію, зміну думки та вплив на політичні переконання людей.

Однак, важливо пам'ятати, що сугестивний потенціал політичного дискурсу може мати як позитивні, так і негативні наслідки. Залежно від якості аргументів, достовірності інформації та способу презентації, політичний дискурс може сприяти раціональному мисленню, інформованості та демократичному процесу, або ж приводити до маніпуляцій, дезінформації та розколу суспільства.

До типів мовленнєвих маніпуляцій зараховуємо сугестію як прихований вплив, пропаганду – як умовно прихований та агітацію як відкритий вплив на формування думки реципієнта. У такому контексті сугестивний потенціал був досліджений наступними вченими та лінгвістами: А. М. Баранов, Г. Джоуетт, М. Р. Желтухіна, Л. Л. Ільницька, О. С. Іссерс, Є. Г. Казакевіч, Т. В. Науменко, В. О'Доннелл, П. Б. Паршин, Г. Поцепцов, О. С. Сагал В. Є. Чернявська, О. В. Шелестюк, Brown, Chilton, Fairclough, Jacobsen, Kravchenko, Kuklick, Kushch, Rauch, Sidis, Waldman та ін.

Сугестія на сьогодні вважається одним із найбільш дієвих способів маніпуляції за рахунок того, що вона має латентний характер і не усвідомлюється реципієнтом, у якого складається враження самотійності формування об'єктивної думки щодо певного об'єкта або явища.

Актуальність теми дослідження зумовлена високим відсотком звернення до засобів надання імпліцитної емоційної оцінки особистостям, подіям та явищам, що, власне, і постає основою сугестивного впливу на реципієнтів інформації (зокрема, сприймачів політичного впливу).

Метою даного дослідження є вивчення сугестивного потенціалу у політичному дискурсі (на матеріалі української та англійської мов).

Реалізація поставленої мети передбачає вирішення таких **завдань**:

- 1) визначити основні поняття та напрями реалізації сугестії;
- 2) розглянути і проаналізувати сугестивні методи маніпуляції у політичному дискурсі;
- 3) провести аналіз засобів реалізації сугестії (на матеріалі політичних промов);
- 4) провести аналіз потенціалу сугестивних маніпулятивних технологій.

Об'єктом дослідження є політичний дискурс української та англійської мов.

Предметом вивчення є засоби реалізації сугестії.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що отримані дані можуть бути використані для подальшого дослідження засобів реалізації сугестії в англійській та українській мовах (зокрема, у політичному дискурсі) під час вивчення лінгвістичних дисциплін у навчальних закладах.

Практична цінність нашої роботи полягає в тому, що її матеріали та висновки можуть бути застосовані в практиці викладання профільних курсів. Дане дослідження може бути застосоване у викладанні таких дисциплін як англійська граматики, українська граматики, лінгвістика, лексикологія.

Структура наукової роботи. Курсова робота складається зі вступу, який пояснює основну думку курсової роботи; розділ 1, який присвячений

теоретичним основам сугестивних технологій; розділ 2, де показаний аналіз засобів реалізації сугестії у політичному дискурсі (на матеріалі української та англійської мов) та аналіз потенціалу сугестивних маніпулятивних технологій; у висновках підсумовуємо результати дослідження та основні положення курсової роботи; список використаних джерел, з яких 10 джерел – українською мовою, 12 – англійською і 6 ілюстративних джерел; резюме.

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СУГЕСТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ВИВЧЕННЯ СУГЕСТІЇ У ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

1.1. Поняття та напрями реалізації сугестії

Механізми впливу на психіку людини та її свідомість лежать в основі технологій маніпулювання свідомістю, але ці механізми відповідають маніпулюванню тільки в тому випадку, якщо воно майстерно приводить до прихованого збудження в людини намірів, якими вона до цього не володіла (Гончаренко, 2016, с. 87).

Суб'єкт маніпулювання прагне, щоб об'єкт впливу сам визнав той чи інший вчинок, що йому навіюється, єдино правильним для себе. Для досягнення цього маніпулятор вдається не до засобів примушення, а до засобів переконання, які ґрунтуються на умисному обмані або навіюванні (сугестії) (Гончаренко, 2016, с. 88).

Хрестоматійним прикладом політичного красномовства вважається промова президента США А. Лінкольна (19 листопада 1863 року) на церемонії відкриття Національного кладовища в Геттісбурзі.

У промові згадується одна з найбільш кровопролитних битв Громадянської війни, у якій загинули десятки тисяч солдатів, що освятили своїм життям ідею існування та розвитку США як молодого та прогресивного держави. У тексті промови, яка складається з 272 слів, об'єднаних у 10 речень, викладено філософію державного устрою США. Ключовими словами, у які вкладаються головні домінуючі смисли промови, були такі: *"Нація (народ) отримає державу як джерело свободи, державу, створену народом і для народу"* (Кулеба, 2019, с. 102).

У практиці масової комунікації досить часто використовується навіювання як вид психологічного впливу. При цьому під навіюванням розуміють (Мацько, 1999, с. 93) такий словесний або образний вплив, який викликає некритичне сприйняття та засвоєння певної інформації.

Є багато визначень навіювання. Ще більше їх було в кінці XIX – на початку XX століття – у пік інтересу до цього явища.

У сучасній інтерпретації "сугестія – це процес впливу на психічну сферу людини, пов'язаний із зниженням критичності при сприйнятті та реалізації змісту, що навіюється" (Снитко, 2016, с. 302). Вважається, що інформація, засвоєна за допомогою навіювання, важко піддається осмисленню та корекції.

Засоби сугестії поділяють (Самойлова, 2016, с. 39) на текстові (зміст та форма подання тексту, графіка, шрифти) та мовленнєві, які натомість бувають:

- Вербальні (фрази, слова, наголоси та інтонації);
- Паралінгвістичні (висота, тон, тембр голосу);
- Невербальні (міміка, жести, проксемика, особливості поведінки) (Самойлова, 2016, с. 39).

У європейських мовах *suggestion* походить від латинського *suggestio* – *gestus* – *жест*. Це свідчить про важливість "мови тіла" для посилення дії сугестії в деяких європейських культурах. Позаяк в основі російського відповідника лежить староруська лексема "внушми" (вносити до вух). На Київщині досі існує синонімічний фразеологізм – "вносити у вуха". Отже, традиційно для східних слов'ян найважливішу роль в сугестії відіграє вербальний компонент (Петрик, 2010, с. 59).

Використовують різні класифікації сугестії: зовнішня (*гетеросугестія*) й самонавіювання (*аутосугестія*); навіювання пряме чи відкрите, опосередковане чи закрите; навіювання контактне й дистантне тощо. У стані зміненої свідомості в самостійні підгрупи виокремлюють *аутотренінг* і *гетеротренінг*, *аутогіпноз* і *гетерогіпноз* (Сахарук, 2013, с. 42).

Психологи стверджують, що навіюваність залежить від низки чинників, до яких належать: невпевненість, боязкість, низька самооцінка, вразливість, слабкість логічною аналізу (Сахарук, 2013, с. 43).

1.2. Сугестивні методи маніпуляції у політичному дискурсі

У розумінні політичної сугестії сучасні лінгвісти виділяють кілька основних аспектів, таких як: фізіологічний, соціальний, психологічний та інформаційний (Остроухов, 2006, с. 253). Ефективне використання політичного навіювання можливе лише за умови реалізації всіх його основних аспектів (Остроухов, 2006, с. 253).

Оскільки основною метою політичної комунікації є отримання та утримання влади, особлива увага приділяється стратегіям і тактикам впливу, спрямованим на переконання адресата у правильності позиції мовця порівняно з позиціями політичних опонентів (Самойлова, 2016, с. 101).

Політичний дискурс своєю динамічною специфікою демонструє використання сугестивних прийомів, ефективних для досягнення мети оратора – змусити аудиторію погодитись із обраною точкою зору (Самойлова, 2016, с. 101).

Сугестія, або вплив на думки та поведінку людей, має велике значення в політиці і може мати значний вплив на суспільство. Особливо в епоху масових комунікацій і соціальних мереж, політичні лідери, партії та інші учасники політичного процесу активно використовують сугестивні методи для формування думок і переконань громадськості. Ось кілька факторів, які підкреслюють актуальність сугестії в політиці:

1. Медіа та соціальні мережі: Масові засоби масової інформації та платформи соціальних мереж є потужними засобами впливу на громадську думку. Політичні актори використовують ці канали для розповсюдження своїх ідей, створення образів, маніпуляцій і формування думок громадськості.
2. Риторика та переконливість: Впливові політичні лідери володіють вмінням використовувати риторику, емоційний навантаження і переконливі аргументи, щоб переконати аудиторію у своїй правоті. Вони знають, як ефективно використовувати слова, жести, міміку та тон голосу для створення враження і впливу на громадськість.

3. Психологічні механізми: Сугестія в політиці базується на розумінні психологічних механізмів і засобів впливу на людські мозки. Політичні стратеги використовують такі техніки, як соціальне підтвердження, авторитетність, страх, емоційний вплив та інші для формування думок та маніпулювання переконаннями громадськості.
4. Фреймінг: Вплив на спосіб сприйняття певної проблеми або питання, шляхом вибору певних ракурсів, акцентів, термінів або фокусування на певних аспектах для зміни сприйняття і підтримки певної позиції.
5. Медіастратегії: Використання масових засобів масової інформації, включаючи телебачення, радіо, газети, соціальні мережі, для розповсюдження певних повідомлень, контролю над інформацією та створення певного образу або настрою.
6. Символіка та візуальний вплив: Використання логотипів, кольорів, фотографій, символів, плакатів, афіш, відеоматеріалів та інших візуальних елементів для створення ефективного впливу на сприйняття громадськості та формування певного образу або ідентичності.
7. Соціальні мережі: Використання платформ соціальних мереж, таких як Facebook, Twitter, Instagram і YouTube, для поширення повідомлень, маніпуляції інформацією, мобілізації громадськості, впливу на тренди та формування думок.
8. Персоналізація та образ лідера: Створення певного образу, харизми, авторитету та довіри в рамках політичної кар'єри, що допомагає отримати підтримку громадськості.
9. Маніпуляція інформацією: Спрямованість на розповсюдження дезінформації, маніпуляції статистикою, використання неправдивих фактів або зміна контексту для формування певної думки або переконання.
10. Організаційна структура та мобілізація: Використання організаційних структур, партійних мереж, активістів, волонтерів та мобілізаційних кампаній для залучення громадськості, поширення повідомлень та

підтримки певних політичних цілей.

Варто підкреслити, що використання цих засобів сугестії може бути ефективним інструментом для спілкування з громадськістю та формування думок, але також може мати потенційні негативні наслідки, такі як маніпуляція, дезінформація та підрив довіри. Тому важливо бути критичним споживачем інформації, розуміти підступність сугестивних методів і ретельно аналізувати інформацію.

Основним засобом прояву національної ідентичності ораторів є *прономіналізація*, яка висувається в текстах на передній план через займенники *ми (we)* і *ви (you)*. Ретельний аналіз англійського та українського політичного дискурсу показує, що незважаючи на різноманітну частотність вживання (лексема *ми (we)* зустрічається частіше, ніж *ви (you)*), ці займенники виконують функцію успішної інтеграції ораторів у націоналізовану єдність (Brown, 1983, p. 291).

Наприклад: "*These are who we are as Americans; I want to ask each of you to imagine, imagine millions of courageous conservatives, all across America, rising up to get her to say in unison 'we demand our liberty'*" (Chilton, 1998, p. 110).

Часте вживання займенника *ми* пов'язане з бажанням оратора вплинути на всю аудиторію. Крім того, відомо, що громадські маси краще дослухаються до окремого заклику, ніж до окремої людини. Тому для політичних промов характерна активна спроба викликати в реципієнтів емоції єдності через постійну редуплікацію виняткових займенників (Fairclough, 2013, p. 81).

Висновки до Розділу 1

Проаналізувавши теоретичні дані про поняття та напрями реалізації сугестії, а також розглянувши сугестивні методи маніпуляції у політичному дискурсі, можна зробити висновок, що політичне мовлення має значний маніпулятивний потенціал, оскільки дозволяє приховане керування свідомістю та поведінкою людей у бажаній для суб'єктів гілці влади.

Оволодіння сугестивними лінгвістичними техніками дозволяє оратору (політику) проникнути в підсвідомість електорату (та цільової аудиторії) та схилити його до сприятливого для оратора рішення.

Такий лінгвістичний метод як *навіювання* зараз вважається глобальною політичною стратегією, воно використовується як інструмент впливу на аудиторію з метою формування та зміни політичної моделі реципієнта.

Ще одним лінгвістичним прийомом, який використовують у політичних промовах, є метод *прономалізації* (яка висувається в текстах на передній план через займенники *ми (we)* і *ви (you)*).

Використання методів прономіналізації та національної атрибуції моделює сугестивну стратегію ідентифікації сугерендів. Аналіз англійських та українських політичних промов виявив наявність глибокого соціально-психологічного змісту ідентифікації аудиторії та ефективності використання цієї стратегії для реалізації сугестивного впливу.

РОЗДІЛ II. АНАЛІЗ ЗАСТОСУВАННЯ СУГЕСТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ)

2.1. Аналіз засобів реалізації сугестії

Дослідники вважають, що найефективнішими мовними засобами сугестивного впливу, якими послуговуються політики, є використання *повторів, протиставлень, риторичних запитань, метафор, емоційно-забарвленої лексики, лексичних одиниць з абстрактним значенням, апелювання до ієрархії цінностей* тощо (Jacobsen, 2020, p. 80).

Оскільки політичні тексти пишуться з метою інформування, переконання та заохочення голосувати за певного кандидата, основними компонентами такого тексту є:

- 1) пізнавальний (забезпечує виборця інформацією, новими знаннями);
- 2) афективний (має формувати необхідне емоційне ставлення);
- 3) регулятивний (стимулює до конкретних дій) (Jacobsen, 2020, p. 94).

Визначальними тактиками реалізації сугестивних намірів автора у політичних текстах промов є такі: *апеляція до авторитетного джерела; апеляція до соціальних норм; маскування авторської інтенції під загальновідомий факт; "поляризація" ситуації на "своє" і "чуже"; категоричність подання інформації* (Kravchenko, 2020, p. 92).

Важливу роль при створенні політичних текстів (промов) відіграють образні засоби – тропи. Вони відіграють істотну роль в досягненні поставлених комунікативних цілей.

Троп – це мовний зворот, у якому слово або вираз вжито в переносному значенні. В основі тропа лежить зіставлення двох понять, які здаються нам чимось близькими. Отже, троп може бути реалізованим за умови, якщо в значеннях двох слів, які ми хочемо вжити разом, є певна спільна ознака. Використання тропів робить мову реклами більш оригінальною і в наслідок цього більш дієвою (Kravchenko, 2020, p. 93).

До тропів належать *метафори, метонімії, гіперболи, епітети, порівняння, уособлення, алегорії* тощо (Jacobsen, 2020, p. 104).

Також у політичних промовах використовують різноманітні стратегії, як, наприклад, використання методів прономіналізації та національної атрибуції, що моделює сугестивну стратегію ідентифікації сугерендів. Аналіз англійських та українських політичних виступів виявив наявність глибокого соціально-психологічного змісту ідентифікації аудиторії та ефективності використання цієї стратегії для реалізації сугестивного впливу (Jacobsen, 2020, p. 385).

Аналіз англійського та українського політичного дискурсу свідчить про наявність сугестивної національної атрибуції як інструменту моделювання ідентифікаційних стратегій. Лінгвістичним маркером її реалізації є вживання лексеми *American* та *українці*. Наприклад: "*That means access to advanced technology so government agencies can more effectively serve their customers, the **American** people*" (RPB, 2023); «*Like any family, our **American** family is strongest when we cherish what we have in common, and fight back against those who would drive us apart*» (RPB, 2023); «*I ви знаєте, я вважаю, що ми віддаємо сьогодні за цінності, за права, за свободу, просто за бажання бути рідними, такими самими, як ви, як кожна людина, ми віддаємо наших найкращих людей: найміцніших, найсильніших, надзвичайних **українців***» (ПЗДН, 2023).

Виходячи з цього, можна зробити висновок, що політичні промови наповнені різноманітними тактиками, стратегіями, методами та засобами сугестії.

2.2. Компаративний аналіз потенціалу сугестивних маніпулятивних технологій (на матеріалі політичних промов)

Наступним чином ми виокремили основні засоби реалізації сугестії у політичних промовах президента України Володимира Зеленського (українською мовою) та президента США Джо Байдена (англійською мовою) та провели ретельний їх аналіз.

Спочатку проаналізуємо основні засоби реалізації сугестії у політичній промові українською мовою. В аналізованому тексті промови Володимира Зеленського (ВЗВР, ПЗДН, ПЗПК, ПЗПА, 2023) можна спостерігати неабияку кількість повторювальних конструкцій (що є одним із засобів реалізації сугестії в політичних промовах), за допомогою яких оратор має на меті підсилити значимість основного повідомлення та переконати сприймача у правдивості інформації. Наприклад: "*Заради однієї мети, заради однієї миті – першої секунди перемоги. І заради однієї епохи – епохи, де панує мир*" (ВЗВР, 2023); "*За ці шість місяців ми змінили історію, змінили світ і змінилися самі*" (ПЗДН, 2023); "*Ми зробили вибір. Для когось – це Маріуполь. Для когось – Монако*" (ПЗДН, 2023).

Крім того, повторювальні елементи сугестивно роблять більш виразною бажаність інформації, яку подають: "*За слова, які ми чуємо. За дії, які ми бачимо. За підтримку, яку ми відчуваємо. За допомогу, яку ми реально отримуємо. За перемогу, яку ми разом точно здобудемо!*" (ПЗПА, 2023);

У промовах Володимира Зеленського також зафіксовані модальні лексеми на кшталт *треба, необхідно*, які мають інтенцію залучити сприймача до спільної справи: "*Якщо треба – то зброю. Якщо треба – то санкції. Гуманітарну підтримку. Політичну підтримку. Фінанси. Усе, що необхідно, щоб зберегти мир*" (ВЗВР, 2023);

Варто зауважити, що Зеленський для відбиття позитивної патріотичної оцінки й підсилення значущості України в своєму мовленні використовує

форми найвищого ступеня порівняння: *"Ви – народні депутати найвеличнішої держави в сучасному світі!"* (ПЗДН, 2023); *"Кожен в Ізраїлі знає, що ваша протиракетна оборона – вона **найкраща!**"* (ПЗПА, 2023); *"Незламний народ **найсмівлішої** країни"* (ПЗДН, 2023).

Для більшої переконливості адресата президент України спирається на власний досвід: *"Російські війська сьогодні, як і кожного дня протягом цієї війни, продовжували бомбардування наших міст і наших людей. **Наприклад, моя традиційна ранкова нарада з військовими, з керівництвом війська, з урядовцями та дипломатами пройшла під звуки сирени повітряної тривоги. Ось така наша реальність. Ракетні удари кожного дня"*** (ПЗПК, 2023);

Крім того, домінуючими у мовленні В. Зеленського є перформативні висловлення, які слугують для передавання особистісної думки з наближенням адресанта до адресату, а отже, відіграючи істотну роль в досягненні поставлених комунікативних цілей: *"Якби всі у світі – чи хоча б переважна більшість – були такими ж незламними, сміливими й лідерськими, як Україна, як Британія, то, **я впевнений**, ми б уже покінчили із цією війною та відновили мир на всій нашій звільненій території для всіх наших людей"* (ВЗВР, 2023); *"**Я знаю**, що ви – професійні люди, ви будете це робити. Держава очікує"* (ВЗВР, 2023).

У наведеному фрагменті *"**Згадайте Перл Харбор. Страшний ранок 7 грудня 41 го року. Коли ваше небо було чорним від атакуючих вас літаків. Згадайте 11-те вересня. Страшний день 2001 року, коли зло намагалося перетворити ваші міста у поле битви. Коли були атаковані невинні люди. Атаковані з повітря. Так, як ніхто не чекав. Так, як ВІ не могли це зупинити. Наша держава переживає це щоденно! Щоночі! Протягом уже трьох тижнів! Різні українські міста... Одеса і Харків, Чернігів і Суми, Житомир і Львів, Маріуполь і Дніпро"*** (ПЗПК, 2023) мовець апелює до схожих історичних подій з зазначенням назв міст задля більшої переконливості та підкреслення нагальності дій та вчинків.

Для ефективної реалізації політичної промови та вираження ідейної позиції варто використовувати якомога більше емоційно забарвлених конструкцій.

Ми можемо виокремити речення, яке має подвійне заперечення. Такі конструкції виступають посилювачами у переконанні аудиторії у промові президента. Наприклад, якщо він говорить про вживання певних заходів чи доцільність застосування і реалізацію ідей: "***І ніхто не знає, скільки ще часу знадобиться, щоб хоча б одна трагедія отримала гідну відповідь від міжнародної спільноти, від нас усіх***" (ПЗПА, 2023); "***Ви пам'ятаєте це. І впевнений – ніколи не забудете!***" (ПЗПК, 2023); "***Жодна людина не здатна керувати вітром і опадами на планеті, а отже, ніхто не зможе врятувати ту чи іншу частину Землі від радіаційного забруднення внаслідок застосування ядерної зброї***" (ПЗПА, 2023); "***Ніхто не зламає нас, ми сильні, ми українці***" (ПЗПА, 2023).

Зважаючи на те, що у нашому разі оратор – це президент України, дуже доречним є використання риторичних питань, які слугують механізмом аргументативного впливу, адже у такий спосіб Зеленський використовує ще один засіб реалізації сугестії – риторичне питання – та сфокусовує увагу на експресивно та емоційно насичених частинах своєї офіційної промови: "***Що це? Байдужість? Розрахунок? Чи посередництво – без обрання сторони?***" (ПЗДН, 2023); "***Чому вони захищають все це без вашого лідерства? Без вашої сили? Чому держави за океаном для нас виявляються ближчими, ніж ви?***" (ПЗПК, 2023); "***Бо що ж це за санкції тоді, якщо їх можна обійти завдяки нехитрим схемам?***" (ПЗПК, 2023).

Тепер проаналізуємо фрагменти з промов Джо Байдена (англійською мовою) (RPB & SPB, 2023), аби визначити основні засоби реалізації сугестії, які там присутні.

У своїй промові Байден також використовує повторювальні конструкції, що підсилює зміст повідомлюваного: "***When Putin launched his invasion nearly one year ago, he thought Ukraine was weak and the West was divided. He thought***

*he could outlast us. But **he was dead wrong**" (RPB, 2023); "**They need** to improve their ability to maneuver in open terrain. And **they need** an enduring capability to deter and defend against Russian aggression over the long term" (RPB, 2023); "And **today — today**, I'm announcing that the United States will be sending 31 Abram tanks to Ukraine, the equivalent of one Ukrainian battalion" (SPB, 2023); "That's what this is about: helping Ukraine defend and protect Ukrainian land. It is not **an offensive threat to Russia**. We are — there is no **offensive threat to Russia**" (SPB, 2023); "**Putin expected** Europe and the United States to weaken our resolve. **He expected** our support for Ukraine to crumble with time. **He was wrong. He was wrong.** And **he was wrong** from the beginning, and he continues to be wrong" (SPB, 2023); "This is about **freedom. Freedom** for Ukraine, **freedom** everywhere. It's about the kind of world we want to live in and the world we want to leave our children" (SPB, 2023).*

У наступному фрагменті Байден вдається до прономалізації, що підсилює ефект єдності оратора з реципієнтами: "*Because **you all know** — I've been saying this a long time — the expectation on the part of Russia is **we're going to break up, we're not going to stay united. But we are fully, thoroughly, totally united**" (RPB, 2023).*

У наступному уривку Байден вдається до морфологічної зміни у термінології, яку вживає під час виступу: "*You may remember, when I was asked a while ago, what I think was going to happen. And I said — I let Putin know. He thought that he was going to have — end up with the **Finlandization** of Europe. Well, he's got the **NATOization** of Finland. He's gotten something that he never intended*" (RPB, 2023).

Він змінив префікс з **Finland-** на префікс **NATO-**, додавши його до суфіксу **-ization**, давши зрозуміти, що замість поняття, яке було подане опонентом (Путіним), він ввів поняття протилежне – не приєднання Фінляндії до території Росії, а прийняття Фінляндії до НАТО – що дає реципієнту розуміння, що ситуація вийшла на користь оратору, а не опоненту.

У наступному уривку Джо Байден також використовує перформативні

висловлення, які слугують для передавання особистісної думки з наближенням адресанта до адресату (відіграючи істотну роль в досягненні поставлених комунікативних цілей): "***You know, our teams do not permit one nation — we're not going to allow one nation to steal a neighbor's territory by force***" (RPB, 2023); "***And, you know, these are — these the terms we all signed up for and 143 nations voted for in the United Nations General Assembly last October***" (RPB, 2023); "***We are united. America is united and so is the world***" (SPB, 2023).

Підводячи підсумки, можемо стверджувати, що президенти обох країн використовують ефективні персуазивні засоби задля досягнення поставленої мети.

Висновки для Розділу 2

Підбиваючи підсумки, можна зробити висновок, що мова політики є особливою знаковою системою, спрямованою на політичний діалог. Для політичних промов Володимира Зеленського та Джо Байдена характерне поєднання когнітивної, емоційної й оперативної інформації з власними вкрапленнями через мовні та позамовні маркери.

Засобами реалізації сугестивних стратегій реалізовано на фонетичному рівні через трансформацію їхньої фонетичної структури. Зазвичай такі зміни сигналізують про специфічну вимову або акцент.

На морфологічному рівні стратегію навіювання можливо реалізувати у політичних промовах також лише засобом їх трансформації – додаванням, заміною або перестановкою морфем у слові.

Лексичний рівень мови становить основну "платформу" втілення сугестивних інтенцій, оскільки саме їх вживання спеціально підібраної термінології становить спосіб втілення стратегії навіювання.

Для синтаксичного рівня вираження сугестії характерна модифікація синтаксичної структури політичних промов – додавання та переставляння елементів, усічення структури, вживання синтаксичних прецедентів.

ВИСНОВКИ

Політична комунікація в сучасному світі набуває все більшого значення. Потреба у професійному володінні словом стає дедалі актуальнішою в контексті активізації політичних процесів і, як наслідок, посилення політичної комунікації.

Контроль свідомості за допомогою сугестивних лінгвістичних технік з метою прихованого впливу на когнітивні здібності реципієнта таким чином, щоб сприйняття інформації було несвідомим і некритичним, є одним із фундаментальних прийомів сучасного політичного дискурсу.

Аналіз англійського та українського політичного дискурсу продемонстрував вирішальну важливість взаємозалежності між текстом і комунікативною ситуацією для успішної реалізації комунікативних цілей. З'ясовано, що сугестор (оратор) продукує сугестивні політичні тексти відповідно до комунікативних стратегій політичної сугестії.

Змістовна політична промова, побудована з урахуванням сугестивних технік та прийомів, є ефективним інструментом реалізації владного впливу на цільову аудиторію, засобом формування суспільної думки, засобом створення настрою у соціумі. Політичний лідер виконує таким чином роль авторитетного комунікатора, який впорядковує, структурує картину світу людини і таким чином здійснює протидію комунікативним війнам та хаотизації свідомості людей.

Отже, у ході дослідження доведено, що формування сугестивного потенціалу політичного дискурсу реалізується за допомогою різноманітних мовних засобів, які визначають вербально-когнітивну специфіку.

Політичні виступи реалізують своє звернення до адресата крізь призму граматичних, зокрема морфологічних засобів, і досягають ефекту навіювання семантикою ключових вербальних концептів поліфункціональної спрямованості.

Проведене дослідження має певну теоретичну цінність, яка

реалізується у глибокому вивченні сугестивного потенціалу сучасних політичних виступів засобами вербальної репрезентації, а отримані результати підкреслюють роль мовних морфологічних засобів (зокрема, дієслів та їх граматичних категорій) у сприйнятті політичного повідомлення як дискурсивного жанру.

RÉSUMÉ

Research on the topic "Linguistic means of expressing "uncertainty" in modern English and Ukrainian languages: their pragmatic and semantic characteristics." The course paper consists of an introduction, two chapters, general conclusions and a list of references.

The first chapter "**Theoretical foundations of the study of suggestion in political discourse**" ("Теоретичні засади вивчення сугестії у політичному дискурсі") is theoretical. It examines the main provisions of concept and directions of implementation of suggestion, and also suggestive methods of manipulation in political discourse.

The second chapter "**Analysis of the use of suggestive technologies in political discourse (on the material of English and Ukrainian languages**" ("Аналіз застосування сугестивних технологій у політичному дискурсі (на матеріалі англійської та української мов") is a practical study. It presents an analysis of means of suggestion implementation and analysis of the potential of suggestive manipulative technologies (on the material of political speeches).

Key words: *suggestion, manipulation, political discourse.*

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гончаренко Е. П. (2016). Іноді лише кілька слів мають надзвичайну силу: переклад та аналіз Геттизберзької промови Авраама Лінкольна. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Філологія. № 24.
2. Кулеба Д. (2019). Війна за реальність: як перемагати у світі фейків, правд і спільнот. Київ: Книголав.
3. Мацько Л. І. (1999). Лінгвістична риторика. *Наука і сучасність*. ч. 4.
4. Падалка О. В. (2012). Політична промова та її просодичні характеристики. Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. № 6.
5. Петрик В. М., Присяжнюк М. М., Компанцева Л. Ф. (2010). Сугестивні технології маніпулятивного впливу: навч. посіб. Київ.
6. Петрик В. М., Остроухов В. В., Штоквиш О. А. (2006). Сучасні технології та засоби маніпулювання свідомістю, ведення інформаційних війн і спеціальних інформаційних операцій: навч. посіб. Київ: Росава.
7. Самойлова І. В., Подвойська О. В. (2016). Лексичні особливості політичних промов. Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Філологічні науки.
8. Сахарук І. В. (2011). Типологія прецедентних феноменів у сучасному українському дискурсі. Лінгвістичні студії: зб. наук. праць. Донецький нац. ун-т; наук. ред. А.П. Загнітко. Донецьк: ДонНУ. Вип. 23.
9. Сахарук І. В. (2013). Маніпулятивна функція прецедентних феноменів у текстах українських друкованих ЗМІ. Вісник Черкаського університету. Серія Філологічні науки. № 7.
10. Снитко О. С. (2016). Інформаційно-психологічне онлайн протистояння у парадигмах лінгвістики впливу. *Компаративні дослідження слов'янських мов і літератур*. № 31.

11. Brown G. *Discourse Analysis*. (1983). Cambridge: *Cambridge Univ. Press*.
12. Chilton, P. & Schäffner, C. (1998). *Discourse and Politics*. In T. van Dijk (Ed.), *Discourse Studies: A Multidisciplinary Introduction* (Vol. 2.). London: SAGE Publications.
13. Fairclough, I. & Fairclough, N. (2013). *Political Discourse Analysis: A Method for Advanced Students*. London & New York: *Routledge*.
14. Jacobsen, K. & Kerry, T. (2020). The right to lead: Navajo language, dis-citizenship, and Diné presidential politics. *Journal of Sociolinguistics*. № 24.
15. Kravchenko, N.K., Holtsova, M. G., & Kryknitska, I. O. (2020). Politics as art: The Creation of a Successful Political Brand. *Journal of History Culture and Art Research*, № 9.
16. Kuklick, B. (2009). *A Political History of the USA: One Nation Under God*. London: *Palgrave Macmillan*.
17. Kushch, E. O. (2017). Deictic means of expressing of ethnic prejudiced in English-language discourse of British and American politicians. *South archive*.
18. Polyakova, L., Yuzhakova, Y., Zalavina, T. & Dyorina, N. (2020) Linguistic Manipulation Means in English Political Discourse. *Amazonia Investiga*, № 9.
19. Rauch, B. (1989). *Franklin D. Roosevelt: Selected Speeches, Messages, Press Conferences and Letters*. Norwalk: *Easton Press*.
20. Sidis, B. (1898). *The Psychology of Suggestion: A Research into the Subconscious Nature of Man and Society*. New York: D. Appleton & Company.
21. Waldman, M. (2010). *My Fellow Americans: The Most Important Speeches of America's Presidents, from George Washington to Barack Obama* (2nd ed.). Naperville: *Sourcebooks Incorporated Media Fusion*.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

22. ВЗВР – Виступ Президента України Володимира Зеленського у Верховній Раді. URL: <https://www.president.gov.ua/news/vistup-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskogo-u-verhovnij-74737>
23. ПЗДН – Привітання Президента Володимира Зеленського з нагоди Дня Незалежності України. URL: <https://www.president.gov.ua/news/privitannya-prezidenta-volodimira-zelenskogo-z-nagodi-dnya-n-77265>
24. ПЗПК – Промова Президента України Володимира Зеленського перед конгресом США. URL: <https://www.mil.gov.ua/special/news.html?article=66920>
25. ПЗПА – Промова Президента України у парламенті Австралії. URL: <https://www.president.gov.ua/news/promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskogo-v-parlamen-73993>
26. RPB – Remarks by President Biden on Continued Support for Ukraine. January, 25, 2023. URL: <https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/>
27. SPB – Statement from President Joe Biden on Travel to Kyiv, Ukraine. February 20, 2023. URL: <https://ua.usembassy.gov/statement-from-president-joe-biden-on-travel-to-kyiv-ukraine/>